

IPO 1

dzieli się na:

Część A	100 punktów
Część B	100 punktów
Część C	100 punktów
razem	300 punktów

Warunki dopuszczenia do egzaminu:

W dniu egzaminu pies powinien osiągnąć wymagany wiek. Nie wolno robić żadnych wyjątków. Warunkiem udziału w egzaminie jest wcześniej zdany egzamin BH/VT według przepisów organizacji krajowej.

IPO 1 Część „A” Praca wężowa:

Ślad własny, co najmniej 300 kroków, 3 ramiona, 2 załamania (ok. 90 stopni), 2 przedmioty należące do przewodnika, wiek śladu: co najmniej 20 minut, czas pracy 15 minut.

Utrzymanie śladu	79 punktów
Przedmioty	21 punktów (11 + 10)
Razem	100 punktów

Jeśli pies nie znalazł żadnych przedmiotów, można przyznać jedynie ocenę „dostateczną”.

Postanowienia ogólne:

Sędzia lub osoba odpowiedzialna za ślady określa ich przebieg dostosowując go do dostępnego terenu śladów. Ślady należy układać w różnorodny sposób. Nie może mieć miejsca sytuacja, że np. na każdym śladzie poszczególne załamania i przedmioty są położone w takiej samej odległości lub takich samych odstępach. Podstawa śladu musi być dobrze zaznaczona tabliczką, którą wbija się w ziemię bezpośrednio z lewej strony obok podstawy śladu.

Kolejność układania śladów jest losowana w obecności sędziego.

Podłoże odpowiednie do układania śladów:

Podłożem odpowiednim do układania śladów są wszystkie grunty naturalne takie, jak łąka, pole, grunty leśne. Należy unikać śladów widocznych. We wszystkich stopniach egzaminu istnieje możliwość zmiany terenu w dostosowaniu do istniejącego terenu śladów.

Układanie śladów:

Do obowiązków sędziego lub osoby odpowiedzialnej za ślady należy:

- Rozplanowanie przebiegu śladów
- Poinstruowanie osób układających ślady
- Nadzór nad układaniem śladów

Przebieg poszczególnych śladów należy dopasować do istniejącego terenu.

Podczas układania śladów należy przestrzegać tego, aby układać je idąc naturalnym krokiem. Nie dopuszcza się na całym terenie śladów stosowania środków pomocniczych przez układającego ślady poprzez nienaturalny rodzaj chodu w obrębie ramion, załamania lub przedmiotów.

Przewodnik (= układający ślady) powinien przed wyłożeniem śladów pokazać przedmioty sędziemu lub osobie nadzorującej układanie śladów. Można używać wyłącznie przedmiotów dobrze przesiąkniętych zapachem przewodnika (przez co najmniej 30 minut). Przewodnik (= układający ślady) pozostaje chwilę na początku śladu a następnie idzie normalnym krokiem we wskazanym kierunku. Ramiona tworzy się idąc normalnym krokiem bez szurania nogami lub zatrzymywania się. Odstęp pomiędzy poszczególnymi ramionami musi wynosić co najmniej 30 kroków. Załamania należy tworzyć idąc także normalnym krokiem uważając przy tym na to, aby umożliwić psu kontynuację poszukiwań na następnym ramionach.

Pozostawianie przedmiotów:

Pierwszy przedmiot zostawia się po co najmniej 100 krokach, nie w odległości 20 kroków przed lub 20 krokach za załamaniem, na 1 lub 2 ramieniu. Drugi przedmiot zostawia się na końcu śladu. Przedmioty należy zostawiać na śladzie z marszu. Po zostawieniu ostatniego przedmiotu osoba układająca ślady idzie jeszcze kilka kroków w linii prostej.

Przedmioty na ślad:

Można używać wyłącznie przedmiotów dobrze przesiąkniętych (przez co najmniej 30 minut) zapachem układającego ślady (= przewodnika). W obrębie jednej ścieżki śladu należy używać różnych przedmiotów (materiał: np. skóra, tekstylia, drewno). Przedmioty muszą mieć długość ok. 10 cm, szerokość od 2 – 3 cm, grubość 0,5 – 1 cm. Optycznie nie mogą one różnić się znacznie od podłoża.

Na imprezach ponadregionalnych przedmioty na egzaminach IPO 2 i 3 oraz FH należy opatrzyć numerami. Numery przedmiotów muszą być zgodne z numeracją śladu.

Sędzia, układający ślady i osoby towarzyszące nie mogą podczas pracy psa przebywać na terenie, na którym para (przewodnik i pies) ma prawo szukać.

Komendy:

a) Jedna komenda dla ćwiczenia „Szukanie”

Komenda „Szukaj” jest dozwolona na początku śladu oraz przy kontynuacji szukania po znalezieniu pierwszego przedmiotu lub po błędnym wskazaniu.

Wypracowanie ścieżki śladu oraz ocena pracy:

b) Wykonanie:

Przewodnik przygotowuje swojego psa do tropienia. Pies może pracować bez linki lub na lince o długości 10 metrów. Linka może być prowadzona na grzbiecie, z boku lub pomiędzy przednimi lub tylnymi kończynami psa. Może być ona przypięta albo bezpośrednio do nie zaciskowej obroży lub do kółka szelek (dozwolone są szelki piersiowe lub szelki Böttgera bez dodatkowych rzemieni). Po wywołaniu przewodnik ze swoim psem melduje się u sędziego w pozycji zasadniczej i podaje, czy pies podejmuje przedmioty czy je wskazuje. Przed pracą na śladzie, przy starcie oraz podczas całej pracy nie wolno stosować jakiegokolwiek przymusu.

Linka musi mieć długość przynajmniej 10 metrów. Sprawdzenie długości linki, obroży i szelek przez sędziego może mieć miejsce tylko przed rozpoczęciem egzaminu. Nie dopuszcza się stosowania smyczy automatycznych.

Początek śladu:

Na polecenie sędziego pies jest wolno i spokojnie doprowadzany i przystawiany do podstawy śladu. Dopuszcza się, aby pies na krótko usiadł przed miejscem początku śladu (w odległości ok. 2 metrów).

Psa należy doprowadzić do podstawy śladu (także przy ponownym starcie po znalezieniu przedmiotów). Należy umożliwić przewodnikowi pewną swobodę ruchów na linie. Pies musi u podstawy śladu intensywnie podejmować trop, spokojnie i nisko węsząc. Powinno to odbyć się bez pomocy przewodnika (oprócz komendy „Szukaj”). Przy starcie nie jest określony czas podjęcia tropu. Ważniejsze jest to, aby sędzia widział na podstawie zachowania psa na początku pierwszego ramienia intensywność podejmowania przez niego tropu.

Po trzeciej nieudanej próbie podjęcia tropu w bezpośrednim obrębie podstawy śladu pracę należy przerwać.

Następnie nisko węsząc pies powinien intensywnie i w równym tempie podążać za śladem. Przewodnik podąża za psem w odległości 10 metrów na końcu linki. Kiedy pies pracuje bez linki należy także zachować odstęp 10 metrów. Linka może swobodnie zwisać, kiedy przewodnik trzyma ją w ręce, jednak wymagany dystans od psa nie może zostać skrócony. Dotknięcie ziemi nie jest błędem.

Sprawność szukania:

Pies powinien intensywnie, wytrwale i w możliwie równomiernym tempie podążać za śladem (niezależnie od terenu, stopnia trudności). Przewodnik nie musi koniecznie podążać na ścieżce śladu. Ciągłe bądź powolne szukanie nie stanowi kryterium przy ocenie, o ile ślad jest wypracowywany równomiernie i przekonywująco.

Załamania:

Pies powinien pewnie wypracowywać załamania. Upewnianie się psa, bez opuszczania ścieżki śladu nie jest błędem. Krążenie na załamaniu liczy się jako błąd. Po przejściu załamania powinien szukać dalej w tym samym tempie. W obrębie załamania przewodnik powinien w miarę możliwości zachować wymagany odstęp.

Wskazanie lub podjęcie przedmiotów:

Po znalezieniu przedmiotu pies musi bez komendy przewodnika podjąć przedmiot lub go przekonywująco wskazać. Może on przy podejmowaniu przedmiotu stać, usiąść a także podejść do przewodnika. Pójście dalej z przedmiotem lub podjęcie go w pozycji leżącej jest wadliwe. Wskazanie przedmiotu może odbywać się w pozycji leżącej, siedzącej lub stojącej (także na zmianę).

Położenie się trochę ukośnie w stosunku do przedmiotu nie jest błędem. Położenie się z boku przy przedmiocie lub silne skręcenie w kierunku przewodnika jest błędem. Przedmioty, które zostały znalezione z dużą pomocą przewodnika, nie liczą się do punktacji. Ma to miejsce np. wtedy, kiedy pies nie wskazuje przedmiotu i poprzez działania przewodnika za pomocą linki lub komendy ma utrudnione dalsze poszukiwania.

Po wskazaniu przedmiotu lub jego podjęciu przewodnik odkłada linkę i udaje się do psa. Poprzez podniesienie przedmiotu pokazuje on, że pies go znalazł. Podejmowanie przedmiotu i jego wskazywanie jest błędem.

Wszelkie wychodzenie do przodu z przedmiotem lub podejmowanie go w pozycji leżącej jest błędem. Podczas przynoszenia przedmiotu przewodnik nie może wychodzić naprzeciw psu.

Przy podejściu przewodnika do odbioru przedmiotu lub jego podniesieniu powinien on ustawić się obok psa.

Pies aż do wznowienia pracy powinien spokojnie pozostawać w pozycji do wskazania lub podjęcia przedmiotu. Z tej pozycji przewodnik chwytą linkę krótko za obroź/szelkami i wydając komendę „Szukaj” kontynuuje ze swoim psem pracę na śladzie.

Opuszczenie śladu:

Kiedy przewodnik nie pozwala psu na opuszczenie ścieżki śladu, sędzia poleca przewodnikowi iść za psem. Polecenie musi zostać wypełnione. Pracę na śladzie należy przerwać najpóźniej wtedy, kiedy pies opuści ślad na odległość większą niż długość linki (ponad 10 metrów u psa szukającego bez smyczy) lub przewodnik nie wykona polecenia sędziego do podążania za psem.

Pochwała psa:

Okazjonalne chwalenie psa na śladzie (nie należy do tego komenda „Szukaj”) jest dozwolone tylko na egzaminie IPO VO i IPO 1 i nie wolno w tym przypadku stosować go na załamaniach. Przy przedmiotach można psa krótko pochwalić. Krótka pochwała przy przedmiocie może mieć miejsce przed lub po pokazaniu przedmiotu.

Odmeldowanie się:

Po zakończeniu pracy należy pokazać sędziemu znalezione przedmioty. Zabawa lub karmienie psa po wskazaniu ostatniego przedmiotu jest niedozwolone przed odmeldowaniem się i ogłoszeniem przez sędziego zebranej ilości punktów. Odmeldowanie psa powinno odbyć się w postawie zasadniczej.

Ocena:

Ocena części „A” zaczyna się wraz z początkiem pracy prezentowanego psa.

Od psa oczekuje się przekonującej, intensywnej i wytrwałej pracy węchowej a także odpowiedniego poziomu wykształcenia.

Przewodnik powinien umieć wczuć się w zadanie lub razem je przeżywać. Musi on prawidłowo interpretować reakcje swojego psa i skoncentrować się na pracy a wydarzenia w najbliższym otoczeniu nie mogą odwracać jego uwagi.

Sędzia powinien nie tylko widzieć psa lub przewodnika, lecz także brać pod uwagę stan terenu, pogodę, ewentualne ślady zwodnicze oraz czynnik czasowy. Sędzia musi opierać swoją ocenę na całości wszystkich czynników mających na to wpływ.

- Sprawność szukania (np. tempo szukania na ramionach, przed i po załamaniu, przed i po przedmiotach).
- Poziom wykształcenia psa (np. gorączkowy start, przygnębione zachowanie, uniki).
- Nie dopuszczalna pomoc ze strony przewodnika.
- Trudności przy wypracowywaniu ścieżki śladu przez:
 - warunki podłoża (porosty, piasek, zmiana terenu, nawóz)
 - wiatr
 - szlaki dzikiej zwierzyny
 - pogoda (upał, zimno, deszcz, śnieg)
 - zmiana pogody

Ocena powinna nastąpić z uwzględnieniem tych kryteriów.

Po zameldowaniu się przewodnika na śladzie z gotowym do szukania psem, sędzia musi zająć taką pozycję lub śledzić pracę na śladzie, aby móc obserwować rozwój wypadków i czynniki na nie wpływające, słyszeć ewentualnie komendy i widzieć działania przewodnika.

Należy wybrać taki odstęp od pracującego psa, aby mu nie utrudniać szukania i nie deprymować przewodnika. Sędzia powinien mieć pod kontrolą całą pracę na śladzie.

Musi on ocenić, z jakim zapalem, z jaką pewnością lub niepewnością lub powierzchownością pies przystępuje do swojej pracy.

Ciągłe bądź powolne szukanie nie stanowi kryterium przy ocenie wtedy, kiedy ślad jest wypracowywany intensywnie, równomiernie i przekonująco a pies przy tym pokazuje pozytywne zachowanie przy szukaniu.

Upewnianie się psa bez opuszczania śladu nie jest błędem. Niepewne szukanie, wypróżnianie się, krążenie na załamaniach, stałe zachęcanie psa, oddziaływanie linką lub pomoc słowna w obrębie śladu lub przy przedmiotach, nieprawidłowe podejmowanie lub wskazywanie przedmiotów oraz chybione wskazywanie obniżają ocenę (obniżenie oceny do 4 punktów).

Bardzo niepewne szukanie, podejmowanie śladów z nie dostateczną intensywnością, gwałtowne podejmowanie śladów, wypróżnianie się, łapanie myszy itp. powodują odjęcie do 8 punktów.

Jeśli pies opuści ślad na odległość większą niż długość linki, praca zostaje przerwana. Jeśli pies opuszcza ślad i zostanie przy tym powstrzymany przez przewodnika, sędzia wydaje polecenie, by przewodnik podążał za psem. Jeśli nie wypełni polecenia, praca zostaje przez sędziego przerwana.

Jeśli w ciągu maksymalnego czasu wypracowania śladu (stopień 1 i 2 = 15 minut a stopień 3 = 20 minut od startu psa u podstawy śladu) pies nie dotrze do końca ścieżki śladu, sędzia przerywa pracę. Oceniane są osiągnięcia psa do chwili przerwania pracy.

Jest błędem, kiedy pies pokazuje dwie możliwości zachowania się przy przedmiocie: podejmowanie przedmiotów oraz ich wskazywanie. Oceniane są tylko te przedmioty, które są odnajdywane zgodnie z wcześniejszą deklaracją przewodnika.

Podejmowanie lub błędne wskazywanie przedmiotów, chybione wskazywanie powodują obniżenie oceny do 4 punktów, jeśli pies ponownie przystępuje do startu. Jeśli przewodnik wyda komendę do dalszego szukania na końcu linki, bez wcześniejszego podejścia do psa, obowiązkowo odejmuje się 2 punkty.

Za przedmioty, które nie zostały wskazane lub podjęte, nie przyznaje się punktów. Jeśli pies znajdzie przedmiot nie pozostawiony przez układającego ślad, za część „A” można przyznać maksymalnie ocenę dostateczną.

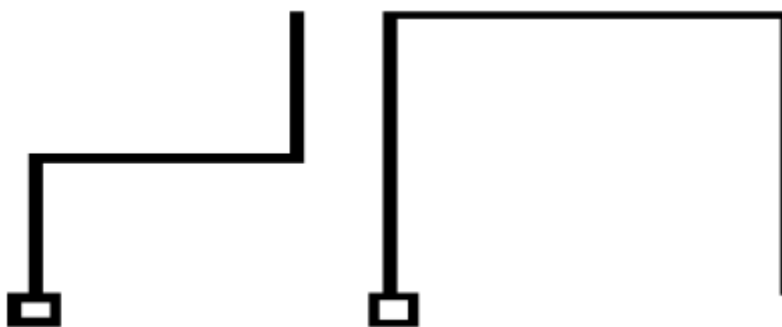
Jeśli pies podczas pracy na śladzie przy pojawieniu się dzikiej zwierzyny pokieruje się instynktem łowieckim, przewodnik może spróbować za pomocą komendy „Waruj” przywołać go do posłuszeństwa. Na polecenie sędziego należy kontynuować pracę. Jeśli to się nie uda, egzamin trzeba zakończyć (dyskwalifikacja z powodu nieposłuszeństwa).

Przerwanie/Dyskwalifikacja

Zachowanie	Konsekwencje
Pies startuje 3 x bezskutecznie w obrębie podstawy śladu	Przerwanie
<ul style="list-style-type: none">➤ Wszystkie stopnie: pies opuszcza ślad na odległość większą niż długość linki lub przewodnik nie wykonuje polecenia sędziego do podążania za psem➤ Pies nie osiąga końca śladu w wyznaczonym czasie Stoień 1 = 15 minut od startu	Przerwanie ; ocenia się dotychczasowe osiągnięcia sprawnościowe
<ul style="list-style-type: none">➤ Pies podejmuje przedmiot, ale nie chce go już oddać➤ Pies biegnie za dziką zwierzyną i nie można go doprowadzić do dalszego udziału w egzaminie	DYSKWALIFIKACJA z powodu nieposłuszeństwa

Rodzaje ścieżek śladu

Przedstawione przykładowo poniżej ścieżki śladu mogą służyć jako wzór w układaniu śladów:

IPO 1 i 2

IPO 1 Część „B” Posłuszeństwo:

Ćwiczenie 1	Chodzenie bez smyczy	20 punktów
Ćwiczenie 2	Siad z marszu	10 punktów
Ćwiczenie 3	Warowanie z marszu w połączeniu z przychodzeniem „do mnie”	10 punktów
Ćwiczenie 4	Aportowanie na płaskim terenie	10 punktów
Ćwiczenie 5	Aportowanie przez przeszkodę	15 punktów
Ćwiczenie 6	Aportowanie przez przeszkodę ukośną	15 punktów
Ćwiczenie 7	Wysyłanie naprzód z warowaniem	10 punktów
Ćwiczenie 8	Warowanie przy odwracaniu uwagi	10 punktów
Razem		100 punktów

Postanowienia ogólne:

Na egzaminie IPO 1 przewodnik podchodzi z przypiętym do smyczy psem i melduje się w pozycji zasadniczej u sędziego. Następnie pies zostaje odpięty ze smyczy.

Właśnie na egzaminie z posłuszeństwa należy zwrócić uwagę na to, aby nie prezentować psów, którym odebrano wiarę we własne siły i u których nie widać zewnętrznie żadnej radości z wykonywanej pracy.

Podczas wszystkich ćwiczeń wymaga się radosnej pracy połączonej z konieczną uwagą skierowaną na przewodnika. Przy całej radości z pracy należy także zwrócić uwagę na prawidłowe wykonywanie ćwiczeń i powinno to znaleźć oczywiste odzwierciedlenie w przyznawanej ocenie. Jeśli przewodnik zapomniał o wykonaniu jakiegoś ćwiczenia, sędzia poleca mu je wykonać. W tym wypadku nie odejmuje się punktów. Opuszczenie ćwiczeń częściowych ma wpływ na ocenę.

Najpóźniej przed rozpoczęciem egzaminu posłuszeństwa sędzia powinien sprawdzić pod względem prawidłowości osprzęt opisany w regulaminie IPO. Osprzęt powinien odpowiadać wymaganiom regulaminu IPO.

Pistolet stosowany podczas ćwiczeń „Chodzenie bez smyczy” i „Warowanie przy odwracaniu uwagi” powinien mieć kaliber 6 mm.

Każde z ćwiczeń rozpoczyna się na znak sędziego. Wszystkie pozostałe elementy takie jak zwroty, zatrzymanie, zmiana rodzaju kroku itd. wykonywane są bez instrukcji sędziego.

Komendy związane z regulaminem są z reguły normalnie mówionymi, krótkimi, składającymi się z jednego słowa rozkazami. Mogą one występować w każdym języku, ale dla jednej czynności muszą być zawsze takie same. Jeśli pies po trzykrotnie wydanej komendzie nie wykona ćwiczenia lub jego części, ćwiczenie należy przerwać bez wydania oceny. Przy przywołaniu psa można zamiast komendy „Do mnie” użyć imienia psa. Imię psa w połączeniu z inną komendą liczy się jako komenda podwójna.

Początek ćwiczenia:

Sędzia daje znak do rozpoczęcia ćwiczenia.

Pozycja zasadnicza:

Pozycję zasadniczą należy przyjąć wtedy, kiedy drugi przewodnik prowadzący swojego psa do miejsca warowania przyjął pozycję zasadniczą do ćwiczenia „Warowanie z odwróceniem uwagi”. Od tych pozycji zasadniczych dla każdego psa rozpoczyna się ocena.

Każde ćwiczenie zaczyna się i kończy w pozycji zasadniczej. W pozycji zasadniczej przewodnik utrzymuje pozycję sportową. Podczas wszystkich ćwiczeń pozycja w rozkroku jest niedozwolona.

W pozycji zasadniczej, która jest dozwolona w marszu naprzód tylko raz, pies siedzi ściśle, prosto i spokojnie po lewej stronie swojego przewodnika z barkiem na wysokości jego kolana. Przed rozpoczęciem ćwiczenia pozycję zasadniczą można przyjąć tylko raz. Krótka pochwała psa dozwolona jest po zakończeniu każdego z ćwiczeń i tylko w pozycji zasadniczej. Następnie przewodnik może przyjąć pozycję zasadniczą na nowo. Zawsze należy zachować wyraźny odstęp czasowy pomiędzy pochwałą a rozpoczęciem kolejnego ćwiczenia (ok. 3 sekund).

Od pozycji zasadniczej rozpoczyna się ćwiczenie. Przewodnik musi wykonać co najmniej 10 ale najwyżej 15 kroków, zanim padnie komenda do przeprowadzenia ćwiczenia. Pomiedzy częściami ćwiczenia „Siad przed przewodnikiem” i „Koniec” a także przy podchodzeniu do siedzącego, stojącego, leżącego psa należy zachować wyraźne przerwy przed wydaniem dalszej komendy (ok. 3 sekund). Przy powrocie do psa przewodnik może do niego podchodzić z przodu lub z tyłu. Błędy w pozycji zasadniczej lub na początku ćwiczenia powinny mieć wpływ na ocenę poszczególnych ćwiczeń.

Chodzenie na smyczy należy także pokazać na ewentualnych przejściach pomiędzy ćwiczeniami. Rozluźnianie psa lub zabawa są niedozwolone.

Przewodnik wykonuje zwrot w tył w lewą stronę. Pies podczas zwrotu w tył albo obchodzi przewodnika albo robi zwrot w tył w miejscu. Sposób wykonania zwrotu w tył musi być w obrębie jednego egzaminu zawsze taki sam.

Po wykonaniu zwrotu pies przyjmuje pozycję zasadniczą.

Nieruchoma przeszkoda ma wysokość 100 cm i szerokość 150 cm. Przeszkoda ukośna składa się z dwóch połączonych w części górnej ścian do wspinania się o szerokości 150 cm i wysokości 191 cm. Przy podłożu stoją one w takiej odległości od siebie, że wysokość pionowa wynosi 180 cm. Cała powierzchnia ścian ukośnej musi być wyłożona materiałem antypoślizgowym. Na ścianach w ich górnej części należy umieścić po 3 listwy 24/48 mm do wdrapywania się. Wszystkie psy biorące udział w jednym egzaminie muszą przeskoczyć takie same przeszkody.

Przy ćwiczeniach z aportowaniem dozwolone są wyłącznie drewniane koziołki. Wszyscy uczestnicy mogą używać wyłącznie koziołków przygotowanych przez organizatorów imprezy. Przy ćwiczeniach z aportowania nie należy wcześniej dawać koziołka psu do pyska.

Podział ćwiczeń:

Ćwiczenia dwuczęściowe takie, jak „Siadanie z marszu”, Warowanie z marszu w połączeniu z przychodzeniem do mnie”, „Stawanie z kroku normalnego”, „Stawanie z marszu” mogą zostać podzielone, aby otrzymać zróżnicowaną ilość punktów. Podział wygląda następująco:

a) „Pozycja zasadnicza, początek ćwiczenia, wykonanie” = 5 punktów

b) „Dalsze zachowanie aż do zakończenia ćwiczenia” = 5 punktów

Przy ocenie każdego ćwiczenia należy uważnie obserwować zachowanie psa, od pozycji zasadniczej do końca ćwiczenia.

Dodatkowe komendy:

Jeśli pies po trzeciej komendzie nie wykona ćwiczenia, ćwiczenie otrzymuje ocenę niedostateczną (= 0 punktów). Jeśli pies wykona część ćwiczenia po trzeciej komendzie, ćwiczenie otrzymuje ocenę niedostateczną.

Przy przywoływaniu psa można zamiast komendy „Do mnie” użyć imienia psa. Imię psa w połączeniu z każdą komendą liczy się jednak jako komenda podwójna.

Obniżenie oceny: 1 dodatkowa komenda: ocena dostateczna za część ćwiczenia
2 dodatkowa komenda: ocena niedostateczna za część ćwiczenia

Przykłady: 5 punktów za ćwiczenie:
1 dodatkowa komenda: ocena dostateczna z 5 punktów = - 1,5 p.
2 dodatkowa komenda: ocena niedostateczna z 5 punktów = - 2,5 p.

Pomiędzy częściami ćwiczenia „Siadanie przed przewodnikiem” i „Koniec” (przy przychodzeniu do nogi) a także przy podchodzeniu do siedzącego, stojącego lub warującego psa należy przed wydaniem kolejnej komendy zachować wyraźną przerwę ok. 3 sekund.

Kiedy prowadzony do miejsca warowania pies dotrze do tego miejsca i tam zajmie pozycję zasadniczą, przewodnik, który zaczyna ćwiczenie chodzenia bez smyczy, także musi być w pozycji zasadniczej.

1. Chodzenie bez smyczy: 20 punktów

a) Jedna komenda dla ćwiczenia: „Marsz przy nodze”

Przewodnik może użyć komendy tylko przy starcie oraz zmianie rodzaju kroku.

b) Wykonanie: Przewodnik udaje się z przypiętym do smyczy psem do sędziego, każe psu usiąść i przedstawia się. Po odpięciu smyczy sędziego przewodnik udaje się ze swobodnie podążającym psem do pozycji początkowej. Na kolejne polecenie sędziego przewodnik rozpoczyna ćwiczenie. Z prostej postawy zasadniczej pies na komendę „Marsz przy nodze” podąża za przewodnikiem po jego lewej stronie uważnie i radośnie, z barkiem zawsze na wysokości jego kolana. Przy zatrzymaniu się pies powinien samodzielnie, szybko i prosto usiąść. Na początku ćwiczenia przewodnik idzie w linii prostej ze swoim psem 50 kroków bez zatrzymywania się, po wykonaniu zwrotu w tył i dalszych 10 do 15 krokach musi zaprezentować bieg oraz krok powolny (każdy po co najmniej 10 kroków). Przejście z biegu do kroku powolnego należy wykonać bez kroków pośrednich. Różne rodzaje kroków muszą się wyraźnie różnić w swoim tempie. Idąc normalnym krokiem należy wykonać co najmniej dwa zwroty w prawo, jeden w lewo i dwa w tył a także zatrzymanie się po drugim zwrocie w tył. Przewodnik powinien wykonać zwrot w tył w lewą stronę (obracając się w miejscu o 180 stopni) (należy postępować zgodnie ze szkicem). Są przy tym możliwe dwa warianty:

- Pies przy zwrocie obchodzi przewodnika dookoła
- Pies wykonuje zwrot w lewą stronę obracając się w miejscu o 180 stopni

Sposób wykonania zwrotu w tył musi być w obrębie jednego egzaminu zawsze taki sam.

Zatrzymanie należy zaprezentować zgodnie ze szkicem przynajmniej jeden raz z normalnego kroku po drugim zwrocie w tył.

Pies powinien cały czas pozostawać po lewej stronie przewodnika z barkiem zawsze na wysokości jego kolana. Nie może on wybiegać naprzód, biec z tyłu lub bokiem. Zwrot w tył przewodnik wykonuje w lewą stronę. Podczas, kiedy przewodnik idzie z psem na pierwszej prostej, padają dwa strzały (kaliber 6 mm) w odstępie czasowym 5 sekund i odległości wynoszącej co najmniej 15 kroków od psa. Pies powinien wykazać obojętność wobec strzałów. Jeśli pies boi się strzałów, następuje dyskwalifikacja wraz z odjęciem wszystkich dotychczas uzyskanych punktów. Pod koniec ćwiczenia na polecenie sędziego przewodnik wchodzi z psem do poruszającej się grupy co najmniej 4 osób. Przewodnik musi wraz z psem obejść jedną osobę z prawej i jedną z lewej strony i musi też zatrzymać się w grupie przynajmniej jeden raz. Na znak sędziego przewodnik z psem opuszcza grupę i zajmuje pozycję zasadniczą.

Zasadnicza pozycja końcowa jest jednocześnie początkową pozycją zasadniczą dla następnego ćwiczenia.

c) Ocena: Wyprzedzanie, odsuwanie się psa na bok, pozostawanie z tyłu, powolne i ociągające siadanie, dodatkowe komendy, pomoc ciałem, brak koncentracji we wszystkich rodzajach kroku i zwrotach i/lub przygnięcie psa powodują obniżenie oceny.

2. Siad z marszu:

10 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń „Marsz przy nodze” i „Siadanie”

b) Wykonanie: Wychodząc z pozycji zasadniczej przewodnik idzie w linii prostej ze swobodnie podążającym psem. Na początku ćwiczenia pies powinien podążać za przewodnikiem uważnie, radośnie, szybko i skoncentrowanie. Musi on przy tym pozostawać w prostej pozycji przy kolanie przewodnika. Po 10-15 krokach na komendę „Siad” pies powinien natychmiast usiąść w kierunku marszu a przewodnik przy tym nie przerywa marszu, nie zmienia kroku i nie ogląda się za siebie. Po dalszych 15 krokach przewodnik staje i natychmiast odwraca się do siedzącego spokojnie i uważnie psa. Na polecenie sędziego przewodnik idzie do psa i ustawia się po jego prawej stronie. Przewodnik może podchodzić do psa od przodu lub obchodząc go z tyłu.

c) Ocena: Błędy w początkowej pozycji zasadniczej, przy rozpoczęciu ćwiczenia, powolne siadanie, niespokojne i nieuważne siedzenie obniżają odpowiednio ocenę. Jeśli pies zamiast siedzieć kładzie się lub stoi, odejmuje się 5 punktów. Dodatkowo należy także brać pod uwagę inne błędne zachowania.

3. Warowanie z marszu w połączeniu z przychodzeniem „do mnie”:

10 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Marsz przy nodze”, „Przychodzenie do mnie” i „Pozycja zasadnicza”

b) Wykonanie: Wychodząc z pozycji zasadniczej przewodnik idzie w linii prostej z psem podążającym bez smyczy. Na początku ćwiczenia pies powinien podążać z przewodnikiem uważnie, radośnie, szybko i skoncentrowanie. Musi on przy tym pozostawać w prostej pozycji przy kolanie przewodnika. Po 10-15 krokach na komendę „Waruj” pies powinien natychmiast zawarować w kierunku marszu a przewodnik przy tym nie przerywa marszu, nie zmienia kroku i nie ogląda się za siebie. Po dalszych 30 krokach w linii prostej przewodnik staje i natychmiast odwraca się do spokojnie i uważnie leżącego psa. Na polecenie sędziego przewodnik przywołuje psa wydając komendę do przyścia lub wołając psa po imieniu. Pies powinien radośnie, szybko i bezpośrednio przybiec siadając blisko i prosto przed przewodnikiem. Na komendę do przyjęcia pozycji zasadniczej pies szybko i prosto siada po lewej stronie przewodnika z barkiem na wysokości jego kolana.

c) Ocena: Błędy w przebiegu ćwiczenia, powolne warowanie, niespokojne leżenie, powolne przychodzenie do przewodnika lub spowolnienie przy podbieganiu, pozycja przewodnika w rozkroku,

błędy przy siadaniu i zakończeniu obniżają odpowiednio ocenę. Jeśli pies po wydaniu komendy „Waruj” siedzi lub stoi, odejmuje się za to 5 punktów.

4. Aportowanie na płaskim terenie:

10 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń „Aportowanie”, „Oddawanie”, „Pozycja zasadnicza”

b) Wykonanie: Z pozycji zasadniczej przewodnik rzuca koziółka (waga 650 g) na odległość około 10 metrów. Komendę do aportowania można wydać dopiero wtedy, kiedy koziółek już nieruchomo leży. Przewodnikowi nie wolno wykonać zmiany w jego pozycji zasadniczej. Siedzący spokojnie i bez smyczy obok swojego przewodnika pies musi po wydaniu komendy aportowania pobiec szybko i bezpośrednio do koziółka, podnieść go natychmiast i przynieść szybko i bezpośrednio do przewodnika. Pies powinien usiąść blisko i prosto przed przewodnikiem i tak długo spokojnie trzymać koziółka w pysku, dopóki po ok. 3 sekundach przewodnik mu go nie odbierze wydając komendę „Oddaj”. Po odebraniu koziółka należy trzymać go spokojnie w ręce skierowanej ku dołowi po prawej stronie ciała. Na komendę do przyjęcia pozycji zasadniczej pies szybko i prosto siada po lewej stronie przewodnika z barkiem na wysokości jego kolana. Podczas całego ćwiczenia przewodnik nie może opuszczać miejsca, w którym stał.

c) Ocena: Błędy w pozycji zasadniczej, powolny bieg do koziółka, błędy w podejmowaniu, powolny powrót, upuszczenie koziółka, zabawa lub miętoszenie koziółka, postawa przewodnika w rozkroku, błędy przy siadaniu i zakończeniu obniżają odpowiednio ocenę. Jeśli przewodnik opuści swoje miejsce, zanim ćwiczenie dobiegnie końca, ćwiczenie otrzymuje ocenę „niedostateczną”. Jeśli pies nie aportuje, ćwiczenie zostaje ocenione na 0 punktów.

5. Aportowanie przez przeszkodę (100 cm):

15 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Przeskok”, „Aportowanie”, „Oddawanie” i „Pozycja zasadnicza”

b) Wykonanie: Przewodnik zajmuje pozycję zasadniczą z psem co najmniej 5 kroków przed przeszkodą. Z pozycji zasadniczej przewodnik rzuca koziółka (waga 650 g) przez przeszkodę o wys. 100 cm. Komendę do skoku można wydać dopiero wtedy, kiedy koziółek już nieruchomo leży. Siedzący spokojnie i bez smyczy obok swojego przewodnika pies musi po wydaniu komend do skoku i aportowania (komendę do aportowania należy wydać podczas skoku) przeskoczyć swobodnie przez przeszkodę, szybko i bezpośrednio podbiec do koziółka, natychmiast go chwycić, ponownie swobodnie przeskoczyć przez przeszkodę i przynieść szybko koziółka bezpośrednio do przewodnika. Pies powinien usiąść blisko i prosto przed przewodnikiem i tak długo spokojnie trzymać koziółka w pysku, dopóki po ok. 3 sekundach przewodnik mu go nie odbierze wydając komendę „Oddaj”. Po odebraniu koziółka należy trzymać go spokojnie w ręce skierowanej ku dołowi po prawej stronie ciała. Na komendę do przyjęcia pozycji zasadniczej pies szybko i prosto siada po lewej stronie przewodnika z barkiem na wysokości jego kolana. Podczas całego ćwiczenia przewodnik nie może opuszczać miejsca, w którym stał.

c) Ocena: Błędy w pozycji zasadniczej, wolny, słaby skok i bieg do koziółka, błędy w chwytaniu, powolny, słaby skok powrotny, upuszczenie koziółka, zabawa i miętoszenie koziółka, postawa przewodnika w rozkroku, błędy w siadaniu i zakończeniu odpowiednio obniżają ocenę. Muśnięcie przez psa przeszkody powoduje odjęcie do 1 punktu za skok a oparcie się na przeszkodzie do 2 punktów.

Podział punktacji za aportowanie przez przeszkodę:

Skok	Aportowanie	Skok powrotny
5 punktów	5 punktów	5 punktów

Ocena częściowa ćwiczenia jest możliwa tylko wtedy, kiedy z trzech części (skok – aportowanie – skok powrotny) pies wykona co najmniej jeden skok oraz **ćwiczenie częściowe „Aportowanie”**.

Skoki i aport bezbłędne = 15 punktów

Skok lub skok powrotny niewykonany,
kozyłek przyniesiony bezbłędnie = 10 punktów

Skok i skok powrotny bezbłędny,
kozyłek nie przyniesiony = 0 punktów

Jeśli kozyłek leży bardzo oddalony lub jest słabo widoczny dla psa, przewodnik po pytaniu skierowanym do sędziego lub na jego polecenie może ponownie rzucić kozyłka bez odjęcia punktów. Pies musi przy tym siedzieć. Jeśli podąży za przewodnikiem wokół przeszkody, ćwiczenie ocenia się na 0 punktów. Jeśli pies opuści pozycję zasadniczą, ale pozostanie przed przeszkodą, obniża się ocenę o jeden stopień.

Pomoc przewodnika bez zmiany miejsca postoju także obniżają ocenę. Jeśli przewodnik opuści swoje miejsce, zanim ćwiczenie dobiegnie końca, ćwiczenie otrzymuje ocenę niedostateczną. Jeśli podczas skoku pies przewróci przeszkodę, ćwiczenie należy powtórzyć, przy czym za pierwszy skok odejmuje się 4 punkty. Jeśli pies nie odda kozyłka po trzeciej komendzie, **należy go zdyskwalifikować**, ponieważ nie można już kontynuować części B.

6. Aportowanie przez przeszkodę ukośną (180 cm):

15 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Przeskok”, „Aportowanie”, „Oddawanie” i „Pozycja zasadnicza”

b) Wykonanie: Przewodnik zajmuje pozycję zasadniczą z psem co najmniej 5 kroków przed przeszkodą ukośną. Z pozycji zasadniczej przewodnik rzuca kozyłka (waga 650 g) przez przeszkodę ukośną. Siedzący spokojnie i bez smyczy obok swojego przewodnika pies musi po wydaniu komend do skoku i aportowania (komendę do aportowania należy wydać podczas skoku) wspiąć się przez przeszkodę, szybko i bezpośrednio podbiec do kozyłka, natychmiast go chwycić, ponownie swobodnie wspiąć się przez przeszkodę i przynieść szybko kozyłka bezpośrednio do przewodnika. Pies powinien usiąść blisko i prosto przed przewodnikiem i tak długo spokojnie trzymać kozyłka w pysku, dopóki po ok. 3 sekundach przewodnik mu go nie odbierze wydając komendę „Oddaj”. Po odebraniu kozyłka należy trzymać go spokojnie w ręce skierowanej ku dołowi po prawej stronie ciała. Na komendę do przyjęcia pozycji zasadniczej pies szybko i prosto siada po lewej stronie przewodnika z barkiem na wysokości jego kolana. Podczas całego ćwiczenia przewodnik nie może opuszczać miejsca, w którym stał.

c) Ocena: Błędy w pozycji zasadniczej, wolny, słaby skok i bieg do kozyłka, błędy w chwytności, powolny, słaby skok powrotny, upuszczenie kozyłka, zabawa i miętoszenie kozyłka, postawa przewodnika w rozkroku, błędy w siadaniu i zakończeniu odpowiednio obniżają ocenę.

Podział punktacji za aportowanie przez przeszkodę ukośną:

Skok	Aportowanie	Skok powrotny
5 punktów	5 punktów	5 punktów

Ocena częściowa ćwiczenia jest możliwa tylko wtedy, kiedy z trzech części (skok – aportowanie – skok powrotny) pies wykona co najmniej jeden skok oraz **ćwiczenie częściowe „Aportowanie”**.

Skoki i aport bezbłędne = 15 punktów

Skok lub skok powrotny niewykonany,
kozyłek przyniesiony bezbłędnie = 10 punktów

Skok i skok powrotny bezbłędny,
koziołek nie przyniesiony = 0 punktów

Jeśli koziołek leży bardzo oddalony lub jest słabo widoczny dla psa, przewodnik po pytaniu skierowanym do sędziego lub na jego polecenie może ponownie rzucić koziołka bez odjęcia punktów. Pies musi przy tym siedzieć.

Pomoc przewodnika bez zmiany miejsca postoju także obniżają ocenę. Jeśli przewodnik opuści swoje miejsce, zanim ćwiczenie dobiegnie końca, ćwiczenie otrzymuje ocenę niedostateczną.

Jeśli pies nie odda koziołka po trzeciej komendzie, **należy go zdyskwalifikować**, ponieważ nie można już kontynuować części B.

7. Wysyłanie naprzód z warowaniem:

10 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Naprzód”, „Warowanie”, „Siadanie”

b) Wykonanie: Z pozycji zasadniczej przewodnik idzie z psem podążającym bez smyczy we wskazanym mu kierunku. Po 10-15 krokach daje mu komendę „Naprzód” wraz z jednoczesnym podniesieniem ręki. Przewodnik zatrzymuje się. Pies powinien celowo, w prostej linii i szybkim krokiem oddalić się na odległość przynajmniej 30 kroków we wskazanym mu kierunku. Na znak sędziego przewodnik wydaje komendę do warowania, po której pies powinien natychmiast położyć się. Przewodnik może trzymać uniesioną we wskazywanym kierunku rękę tak długo, dopóki pies nie położy się. Na polecenie sędziego przewodnik idzie do psa i staje po jego prawej stronie. Po ok. 3 sekundach na znak sędziego pies po komendzie „Siad” siada szybko i prosto w pozycji zasadniczej.

c) Ocena: Błędy w przebiegu ćwiczenia, przewodnik biegnie wraz z psem, zbyt wolny bieg naprzód, znaczne zbaczanie z drogi, zbyt krótka odległość, ociągające się lub zbyt wczesne warowanie, niespokojne leżenie lub zbyt wczesne powstanie/siad przy powrocie przewodnika obniżają odpowiednio ocenę. Dodatkowa pomoc np. przy wydawaniu komendy „Naprzód” lub „Waruj” także mają wpływ na ocenę.

Po osiągnięciu przez psa wymaganej odległości sędzia poleca wydać komendę do warowania. Jeśli pies nie zatrzyma się, ćwiczenie otrzymuje 0 punktów.

Dodatkowa komenda do położenia się: – 1,5 p

Dругa dodatkowa komenda do położenia się: – 2,5 p

Pies zatrzymał się, ale nie chce się położyć po drugiej dodatkowej komendzie: – 3,5 p

Pozostałe błędy w zachowaniu dodatkowo obniżają ocenę. Jeśli pies oddali się z miejsca warowania lub wróci do przewodnika, całe ćwiczenie ocenia się na 0 punktów.

8. Warowanie psa przy odwracaniu uwagi:

10 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Warowanie”, „Siadanie”

b) Wykonanie: Na początku części „B” innego psa przewodnik każe psu z pozycji zasadniczej warować wydając komendę „Waruj” w miejscu wskazanym przez sędziego nie zostawiając przy nim smyczy oraz żadnego innego przedmiotu. Następnie przewodnik nie oglądając się za siebie oddala się od psa na odległość co najmniej 30 kroków w obrębie terenu egzaminu i pozostaje w zasięgu jego wzroku stojąc spokojnie odwrócony plecami do psa. Pies powinien leżeć spokojnie bez komendy przewodnika, podczas kiedy inny pies wykonuje ćwiczenia 1 do 6. Na polecenie sędziego przewodnik idzie do swojego psa stając po jego prawej stronie. Na kolejny znak sędziego po ok. 3 sekundach pies powinien na komendę „Siad” przyjąć szybko i prosto pozycję zasadniczą.

c) Ocena: Niespokojne zachowanie przewodnika a także inne ukryte sposoby pomocnicze, niespokojne leżenie psa lub zbyt wczesne powstanie/siad psa przy powrocie do psa oznaczają odjęcie punktów. Jeżeli pies stoi lub siedzi, ale pozostaje na miejscu, przyznaje się ocenę częściową. Jeżeli pies przed ćwiczeniem 3 oddali się z miejsca warowania na odległość większą niż 3 metry, ćwiczenie należy ocenić na 0 punktów. Jeśli pies opuści po zakończeniu ćwiczenia 3 miejsce warowania, otrzymuje ocenę częściową. Jeśli pies wyjdzie naprzeciw przewodnika przy jego powrocie do psa, odejmuje się do 3 punktów.

IPO 1 Część „C” Obrona:

Ćwiczenie 1	Rewirowanie za pozorantem	5 punktów
Ćwiczenie 2	Osaczenie i oszczekiwanie	10 punktów
Ćwiczenie 3	Zatrzymanie pozoranta podczas ucieczki	20 punktów
Ćwiczenie 4	Obrona po ataku pilnowanego pozoranta	35 punktów
Ćwiczenie 5	Atak na psa z ruchu	30 punktów
Razem		100 punktów

Postanowienia ogólne:

Wzdłuż płyty boiska ustawia się stopniowo 6 kryjówek, po 3 kryjówki po każdej stronie (zob. szkic). Wymagane oznakowania muszą być dobrze widoczne dla przewodnika, sędziego i pozoranta.

Pozoranci / Odzież ochronna:

Pozorant powinien mieć ubranie ochronne, rękaw ochronny i pałkę. Rękaw ochronny musi posiadać zgrubienie do gryzienia. Ubranie powinno być uszyte z juty w kolorze naturalnym. Jeśli istnieje konieczność, aby pozorant miał psa na oku, nie musi on koniecznie w fazie pilnowania stać bez ruchu. Nie może jednak przyjmować grożącej pozycji ani wykonywać żadnych obronnych ruchów. Musi on chronić ciało za pomocą rękawa. Sposób, w jaki przewodnik odbiera pozorantowi pałkę, pozostaje do decyzji przewodnika. Podczas egzaminów na wszystkich stopniach można pracować z jednym pozorantem. Jednak od siedmiu psów na jednym stopniu należy zatrudnić dwóch pozorantów. Dla wszystkich przewodników w obrębie jednego stopnia egzaminu należy obsadzać tego samego/tych samych pozorantów. Jednorazowa zmiana pozoranta jest dopuszczalna tylko w sytuacji, kiedy pozorant podczas imprezy sam jest także przewodnikiem.

Zameldowanie się:

- Przewodnik melduje się u sędziego ze swoim przypiętym do smyczy psem w pozycji zasadniczej.
- Następnie przyjmuje on początkową pozycję zasadniczą do ćwiczenia „Rewirowanie za pozorantem”. Pies zostaje w tym miejscu odpięty ze smyczy.
- Z pozycji zasadniczej na znak sędziego pies jest wysyłany do rewirowania.

Uwaga:

Jeśli przewodnik nie potrafi wraz z psem zameldować się prawidłowo, to znaczy nie ma psa pod swoją kontrolą a ten np. biegnie do kryjówki lub ucieka z placu, zezwala się przewodnikowi na wydanie 3 komend do przywołania psa.

Jeśli pies nie przyjdzie po trzeciej komendzie, część „C” zostaje zakończona z uzasadnieniem „Dyskwalifikacja z powodu nieposłuszeństwa”.

Psy, które nie są pod kontrolą przewodnika, które po ćwiczeniach z obrony nie puszczają lub puszczają po czynnej interwencji przewodnika, które chwytają za inne części ciała zamiast za przewidziany do tego rękaw, muszą zostać zdyskwalifikowane. Nie ma oceny ‘TSB’.

Oznakowania:

Wymagane w IPO oznakowania muszą być dobrze widoczne dla przewodnika, sędziego i pozoranta. Należy oznakować:

- stanowisko przewodnika do wywołania z kryjówki
- stanowisko pozoranta do ucieczki i koniec punktu ucieczki
- pozycję warowania psa
- stanowisko dla przewodnika do ćwiczenia „Atak na psa z ruchu”

W przypadku psów, które zawiodą przy ćwiczeniu z obrony lub pozwalają się odpędzić, należy przerwać część „C”. Nie przyznaje się oceny. Ocena „TSB” ma miejsce.

Komenda „Puść” jest dozwolona przy wszystkich ćwiczeniach z obrony tylko jeden raz. Punktacja za puszczanie została przedstawiona w poniższej tabeli:

Puszczanie z ociąganiem	Pierwsza dodatkowa komenda i natychmiastowe puszczanie	Pierwsza dodatkowa komenda i puszczanie z ociąganiem	Druga dodatkowa komenda i natychmiastowe puszczanie	Druga dodatkowa komenda i puszczanie z ociąganiem	Pies nie puszcza po drugiej dodatkowej komendzie lub innych działaniach
0,5 – 3,0	3,0	3,5 – 6,0	6,0	6,5 – 9,0	Dyskwalifikacja

1. Rewirowanie za pozorantem:**5 punktów**

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Rewirowanie”, „Przychodzenie do mnie” (Komendę dla przychodzenia „do mnie” można także połączyć z imieniem psa).

b) Wykonanie: Pozorant znajduje się, niewidoczny dla psa, w ostatniej kryjówce. Przewodnik wraz z przypiętym do smyczy psem pomiędzy czwartą a piątą kryjówką przyjmuje pozycję zasadniczą i odpina psa. Na polecenie sędziego rozpoczyna się część „C”. Na krótką komendę do rewirowania i znaki prawą lub lewą ręką, które mogą zostać powtórzone, pies musi szybko opuścić przewodnika i celowo podbiec do piątej kryjówki oraz blisko niej uważnie ją obieć dookoła.

Po obszukaniu przez psa kryjówki, przewodnik przywołuje go komendą do siebie i kieruje go z ruchu za pomocą ponownej komendy do kryjówki pozoranta. Przewodnik porusza się normalnym krokiem na umownej linii środkowej, której nie może opuścić podczas rewirowania. Pies powinien znajdować się zawsze przed przewodnikiem. Po tym, jak pies dotarł do kryjówki pozoranta, przewodnik musi stanąć i nie może już wydawać komend i ani dawać znaków.

c) Ocena: Ograniczenia w możliwości kierowania psem, w sprawnym i celowym podbieganiu a także uważnemu okrążaniu kryjówek z bliska obniżają ocenę.

Błędne są między innymi:

- nie zajmowanie spokojnej i uważnej pozycji zasadniczej na początku ćwiczenia
- dodatkowe komendy lub gesty
- nie utrzymanie linii środkowej
- nie zachowanie normalnego kroku
- rewirowanie o szerokim zasięgu
- samodzielne rewirowanie bez reagowania na komendy przewodnika
- kryjówki nie są okrążane lub okrążane nieuważnie
- pies powinien pozwolić na lepsze prowadzenie i kierowaniem nim

Jeśli pies po trzykrotnej nieudanej akcji nie znajdzie przy ostatniej kryjówce pozoranta, ćwiczenia z obrony należy zakończyć. Jeśli podczas przebiegu ćwiczenia przewodnik po wydaniu komendy sprowadzi psa do pozycji zasadniczej, ćwiczenia z obrony także zostają zakończone („Przerwanie” bez wpisywania liczby punktów, wszystkie inne zdobyte podczas zawodów punkty pozostają zachowane). Nie ma oceny „TSB”.

2. Osaczenie i oszczekiwanie:**10 punktów**

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Przychodzenie do mnie”, „Pozycja zasadnicza” lub „Do nogi” Komenda dla ćwiczenia „Przychodzenie do mnie” i dla ćwiczenia „Pozycja zasadnicza” lub „Do nogi” musi być wydana jako łączny rozkaz.

b) Wykonanie: Pies musi aktywnie i uważnie osaczyć pozoranta nieprzerwanie go oszczekując. Pies nie może ani wskakiwać na pozoranta ani też go chwytać. Po czasie ok. 20 sekund oszczekiwania przewodnik na znak sędziego podchodzi do kryjówki na odległość do 5 kroków. Na polecenie sędziego przewodnik odwołuje psa do pozycji zasadniczej. Alternatywnie przewodnik może przywołać psa z kryjówki komendą „Do nogi” i doprowadzić do oznakowanego miejsca przywołania. Obydwie możliwości podlegają takiej samej ocenie.

Przewodnik po zezwoleniu sędziego wzywa pozoranta do opuszczenia kryjówki i ustawienia się w wyznaczonym dla niego miejscu ucieczki. Pies powinien przy tym siedzieć spokojnie i uważnie w prawidłowej pozycji zasadniczej.

c) Ocena: Ograniczenia w nieprzerwanym, stanowczym oszczekiwaniu i napierającym osaczaniu do momentu wydania komendy bez interwencji sędziego lub nadchodzącego przewodnika odpowiednio obniżają ocenę. Za nieustające oszczekiwanie przyznaje się 5 punktów. Jeśli pies słabo oszczekuje odejmuje się 2 punkty. Jeśli pies nie oszczekuje pozoranta, ale przy nim pozostaje, aktywnie i uważnie go pilnując, odejmuje się 5 punktów. Przy atakach na pozoranta np. przy uderzaniu, wskakiwaniu itp. należy odjąć do 2 punktów. Przy silnym chwyceniu odejmuje się do 9 punktów.

Jeśli pies chwyci w kryjówce i nie puści samodzielnie, przewodnik otrzymuje polecenie, aby podejść do kryjówki do oznakowanego miejsca w odległości 5 kroków. Jest dozwolone, aby odwołać psa jedną komendą do przyścia „Do mnie” i zajęcia pozycji zasadniczej, które powinny zostać wydane jako łączny rozkaz (nie komendą „Puść”). Jeśli pies nie przyjdzie, para zostaje zdyskwalifikowana. Jeśli pies przyjdzie, należy odjąć 9 punktów. Przy celowym chwytaniu za inne części (nie uderzaniu) pies zostaje zdyskwalifikowany.

Jeśli pies opuści pozoranta, zanim przewodnik otrzyma polecenie sędziego do opuszczenia linii środkowej, można psa jeszcze raz wysłać do pozoranta.

Jeśli pies pozostanie przy pozorancie, można kontynuować część „C”. Za osaczanie i oszczekiwanie odejmuje się jednak 9 punktów. Jeśli pies nie pozwala na dalszy udział w egzaminie lub ponownie opuści pozoranta, część „C” zostaje przerwana. Jeśli pies wyjdzie naprzeciw przewodnika podczas jego podchodzenia do kryjówki, lub, jeśli pies podejdzie do przewodnika przed zawołaniem, część ćwiczenia otrzymuje ocenę niedostateczną.

Obniżenie oceny za oszczekiwanie:

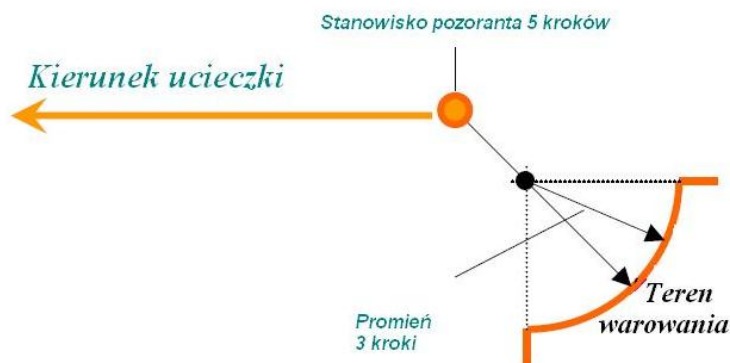
Za nieustające oszczekiwanie przyznaje się 5 punktów. Słabe oszczekiwanie (bez wyrazu, nie energiczne) z przerwami powodują obniżenie oceny do 2 punktów. Jeśli pies uważnie osacza bez oszczekiwania, następuje obowiązkowe obniżenie oceny o 5 punktów za oszczekiwanie.

3. Zatrzymanie pozoranta podczas ucieczki:**20 punktów**

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń „ Marsz przy nodze”, „Warowanie”, „Obrona”, „Puszczanie”

b) Wykonanie: Na polecenie sędziego przewodnik wzywa pozoranta do wyjścia z kryjówki. Pozorant udaje się normalnym krokiem do oznakowanego punktu wyjścia dla próby ucieczki. Na polecenie sędziego przewodnik ze swobodnie podążającym psem udaje się do oznakowanej pozycji warowania. Pies powinien podążać radośnie, uważnie i skoncentrowanie oraz wykonać ćwiczenie w pozycji przy kolanie przewodnika prosto i szybko. Przed komendą „Waruj” pies powinien siedzieć w prostej, spokojnej i uważnej pozycji zasadniczej. Powinien on zareagować na komendę „Waruj” bezpośrednio i szybko oraz zachowywać się w tej pozycji spokojnie, pewnie i uważnie wobec przewodnika.

Odległość pomiędzy pozorantem a psem wynosi 5 kroków. Przewodnik pozostawia pilnującego psa w pozycji warowania i udaje się do kryjówki. Ma kontakt wzrokowy z psem, pozorantem i sędzią.

Na polecenie sędziego pozorant podejmuje próbę ucieczki. Na jednoczesną jedną komendę do obrony wydaną przez przewodnika pies rozpoczyna udaremnianie próby ucieczki pozoranta. Bez wahania musi on skutecznie udaremnić próbę ucieczki z dużą przewagą i poprzez energiczne i silne chwycenie pozoranta. Może go przy tym chwycić jedynie za rękaw ochronny. Na znak sędziego pozorant nieruchomieje. Po zatrzymaniu się pozoranta pies powinien go **po chwili** puścić. Przewodnik może samodzielnie wydać komendę do puszczenia w odpowiednim czasie.

Jeśli pies nie puści pozoranta po pierwszej dozwolonej komendzie, sędzia poleca przewodnikowi wydać do dwóch kolejnych komend „Puść”. Jeśli pies po trzeciej komendzie (jedna dozwolona i dwie dodatkowe) nie puści, następuje dyskwalifikacja. Podczas wydawania komendy „Puść” przewodnik powinien spokojnie stać bez oddziaływania na psa. Po puszczeniu pies powinien pozostać blisko pozoranta i uważnie go pilnować.

c) Ocena: Obniża ją niewłaściwe wykonanie ważnych dla niej elementów takich jak: duża przewaga, szybka i energiczna reakcja oraz podejście z silnym chwyceniem i skutecznym udaremieniem ucieczki, pełny i spokojny chwyt aż do puszczenia, uważne pilnowanie blisko pozoranta.

Jeśli pies pozostanie w pozycji leżącej lub na dystansie ok. 20 kroków nie udaremni ucieczki poprzez chwycenie i przytrzymanie, część „C” zostaje przerwana.

Jeśli pies ruszy do akcji bez komendy przewodnika, ocenę ćwiczenia obniża się o jeden stopień. Jeśli pies podczas pilnowania jest trochę nieuważny i/lub trochę natrętny, ocenę ćwiczenia obniża się o jeden stopień. Jeśli pies pilnuje pozoranta nieuważnie i/lub jest bardzo natrętny, ocenę ćwiczenia obniża się o dwa stopnie. Jeśli pies nie pilnuje pozoranta, ale pozostaje przy nim, ocenę ćwiczenia obniża się o trzy stopnie. Jeśli pies opuści pozoranta lub przewodnik wyda komendę, aby przy nim pozostał, część „C” zostaje przerwana.

4. Obrona po ataku pilnowanego pozoranta:

35 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Puszczanie”, „Pozycja zasadnicza”

b) Wykonanie: Podczas pilnowania po ok. 5 sekundach pozorant podejmuje na znak sędziego atak na psa. Pies powinien skutecznie bronić się bez pomocy przewodnika poprzez energiczne i silne chwycenie pozoranta. Może go przy tym chwycić jedynie za rękaw ochronny. Pozorant powinien atakować psa grożąc mu uderzeniem i prowokując go. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na aktywność psa i jego stabilność. Przeprowadza się dwa testy za pomocą pałki. Pies może przy tym chwycić pozoranta jedynie za rękaw ochronny. Dopuszczalne są wyłącznie uderzenia na ramiona oraz w okolicy kłębku. Podczas fazy wytrzymałości pies musi być twardy a podczas całego ćwiczenia z obrony powinien on zaprezentować pełny, energiczny i przede wszystkim stały chwyt. Na polecenie

sędziego pozorant nieruchomieje. Po zatrzymaniu się pozoranta pies powinien **po chwili** puścić. Przewodnik może samodzielnie wydać komendę do puszczenia w odpowiednim czasie.

Jeśli pies nie puści pozoranta po pierwszej dozwolonej komendzie, sędzia poleca przewodnikowi wydać do dwóch kolejnych komend „Puść”. Jeśli pies po trzeciej komendzie (jedna dozwolona i dwie dodatkowe) nie puści, następuje dyskwalifikacja. Podczas wydawania komendy „Puść” przewodnik powinien spokojnie stać bez oddziaływania na psa. Po puszczeniu pies powinien pozostać blisko pozoranta i uważnie go pilnować. Na znak sędziego przewodnik udaje się normalnym krokiem bezpośrednio do psa i daje mu komendę do przyjęcia pozycji zasadniczej. Pozorantowi nie odbiera się pałki.

c) Ocena: Obniża ją niewłaściwe wykonanie ważnych dla niej elementów takich jak: szybkie i silne chwycenie pozoranta, pełny i spokojny chwyt aż do puszczenia, po puszczeniu uważne pilnowanie blisko pozoranta. Jeśli pies ustąpi wobec ataków pozoranta, odejdzie od rękawa i da się usunąć, część „C” zostaje przerwana. Jeśli pies podczas pilnowania jest trochę nieuważny i/lub trochę natrętny, ocenę ćwiczenia obniża się o jeden stopień. Jeśli pies pilnuje pozoranta nieuważnie i/lub jest bardzo natrętny, ocenę ćwiczenia obniża się o dwa stopnie. Jeśli pies nie pilnuje pozoranta, ale pozostaje przy nim, ocenę ćwiczenia obniża się o trzy stopnie. Jeśli pies wyjdzie naprzeciw nadchodzącemu przewodnikowi, ocena jest niedostateczna. Jeśli pies opuści pozoranta przed wydaniem przez sędziego polecenia do podejścia lub przewodnik wyda komendę, aby pies pozostał przy pozorancie, część „C” zostaje przerwana.

5. Atak na psa z marszu:

30 punktów

a) Po jednej komendzie dla ćwiczeń: „Siadanie”, „Obrona”, „Puszczenie”, „Pozycja zasadnicza”, „Marsz przy nodze”

b) Wykonanie: Przewodnik zostaje skierowany ze swoim psem do oznakowanego miejsca na linii środkowej na wysokości pierwszej kryjówki. Pies powinien podążać swobodnie za przewodnikiem, będąc przy tym uważnym, radosnym i w pełni skoncentrowanym. Podąża on przy tym prosto przy kolanie przewodnika. Na wysokości pierwszej kryjówki przewodnik zatrzymuje się i odwraca. Za pomocą komendy „Siad” sprowadza on psa do pozycji zasadniczej. Przewodnik może siedzącego prosto, spokojnie i uważnie w pozycji zasadniczej psa przytrzymać za obrozę, nie może jednak na niego oddziaływać. Na polecenie sędziego pozorant z pałką wychodzi z kryjówki i biegnie do linii środkowej. Na wysokości linii środkowej pozorant odwraca się do przewodnika i nie przerywając biegu czołowo atakuje przewodnika z psem wydając przepędzające okrzyki oraz silnie grożące gesty. Jak tylko pozorant zbliży się do przewodnika i psa na odległość 40 do 30 kroków, przewodnik na polecenie sędziego puszcza psa z komendą do obrony. Na jedną komendę przewodnika do obrony pies musi bez wahania z dużą przewagą odeprzeć skutecznie atak pozoranta. Może go przy tym chwycić jedynie za rękaw ochronny. Przewodnikowi nie wolno opuścić miejsca, w którym stał.

Podczas fazy wytrzymałości pies musi być twardy a podczas całego ćwiczenia z obrony powinien zaprezentować pełny, energiczny i przede wszystkim stały chwyt. Na polecenie sędziego pozorant nieruchomieje. Po zatrzymaniu się pozoranta pies powinien **po chwili** puścić. Przewodnik może samodzielnie wydać komendę do puszczenia w odpowiednim czasie.

Jeśli pies nie puści pozoranta po pierwszej dozwolonej komendzie, sędzia poleca przewodnikowi wydać do dwóch kolejnych komend „Puść”. Jeśli pies po trzeciej komendzie (jedna dozwolona i dwie dodatkowe) nie puści, następuje dyskwalifikacja. Podczas wydawania komendy „Puść” przewodnik powinien spokojnie stać bez oddziaływania na psa. Po puszczeniu pies powinien pozostać blisko pozoranta i uważnie go pilnować. Na znak sędziego przewodnik udaje się normalnym krokiem bezpośrednio do psa i daje mu komendę do przyjęcia pozycji zasadniczej. Pozorantowi odbiera się pałkę.

Następuje teraz odprowadzenie pozoranta do sędziego na dystansie ok. 20 kroków. Dozwolona jest komenda dla ćwiczenia „Marsz przy nodze”. Pies powinien iść pomiędzy pozorantem a przewodnikiem. Pies powinien podczas drogi uważnie obserwować pozoranta. Nie może jednak przy

tym molestować pozoranta, wskakiwać na niego lub go chwytać. Grupa zatrzymuje się przed sędzią, przewodnik przekazuje sędziemu pałkę i melduje zakończenie części „C”.

Po odmeldowaniu się u sędziego na jego polecenie przewodnik oddala się ze swobodnie podążającym psem o 5 kroków od stojącego pozoranta, zajmuje pozycję zasadniczą, przypina psa do smyczy i prowadzi go do miejsca omówienia ćwiczeń. Pozorant opuszcza na znak sędziego miejsce ćwiczeń.

c) Ocena: Obniża ją niewłaściwe wykonanie ważnych dla niej elementów takich jak: energiczna obrona z silnym chwytem, pełny i spokojny chwyt aż do puszczenia, po puszczeniu uważne pilnowanie blisko pozoranta.

Jeśli pies podczas pilnowania jest trochę nieuważny i/lub trochę natrętny, ocenę ćwiczenia obniża się o jeden stopień. Jeśli pies pilnuje pozoranta bardzo nieuważnie i/lub jest bardzo natrętny, ocenę ćwiczenia obniża się o dwa stopnie. Jeśli pies nie pilnuje pozoranta, ale pozostaje przy nim, ocenę ćwiczenia obniża się o trzy stopnie. Jeśli pies wyjdzie naprzeciw nadchodzącemu przewodnikowi, ocena jest niedostateczna. Jeśli pies opuści pozoranta przed wydaniem polecenia do podejścia lub przewodnik wyda komendę, aby pies pozostał przy pozorancie, część „C” zostaje przerwana.